

Az illetlenség szabályozása az elektronikus médiában az Egyesült Államokban (1. rész)

Az elektronikus médiaszabályozás egyik legérdekesebb területe a trágár vagy más néven illetlen (indecent) tartalmak, trágárnak tartott kifejezések és csúnya szavak korlátozása. Az ilyen megnyilvánulások önmagukban véve nem jogellenesek, azok a véleménynyilvánítás szabadságába tartoznak. A trágár, durva beszéd használata azonban jelentős korlátozás alá esik az elektronikus médiában. Ennek legfőbb

indoka a kiskorúak védelme, mivel azokat a kiskorúak számára nem megfelelő, káros tartalomnak tekintik. Különösen az Egyesült Államokban reagálnak meglehetősen érzékenyen a rádióban és a televízióban – a földi sugárzású médiumokban – előforduló trágár és sértő nyelvezetre, kifejezésekre. Ennélfogva az illetlen tartalmak korlátozása az amerikai médiaszabályozás egyik legkülönösebb, s egyben legnagyobb vitát kiváltó területének számít.

A több részes cikk az illetlenség (indecency) amerikai szabályozását mutatja be. A cikk első és második része tisztázza az illetlenség fogalmát, jogszabályi környezetét és röviden ismerteti az amerikai médiahatóság (FCC) eljárását. A harmadik rész részletesen bemutatja és elemzi az FCC illetlenséggel kapcsolatos gyakorlatát a kezdetektől egészen a 2000-es évek elejéig. Részletesen elemzi a Legfelsőbb Bíróság illetlenségre vonatkozó legfontosabb határozatát és annak előzményeit, amely az elektronikus médiára (földi sugárzású média) is számtalan – mára elavulttá vált és vitatható – megállapítást tett. A cikk ezek tovább ismerteti az FCC illetlenségre vonatkozó sokáig visszafogott, de az idők során fokozatosan bővülő politikáját. 2003-ban és 2004-ben végül olyan események következtek be (pl. Janet Jackson incidens), amelyek jelentős változást hoztak az FCC gyakorlatában.

1. AZ ILLETLENSÉG (INDECENCY) FOGALMA

Az angolszász jogrendszerek a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozásakor hagyományosan megkülönböztetik és egymástól eltérő mértékben szabályozzák a pornográf, az obszcén és a trágár, az ún. „illetlen” (*indecent*) kifejezéseket.¹ Az amerikai felfogás ugyancsak különbséget tesz a pornográfia, az obszcenitás és a trágárság, az „illetlenség” (*indecency*) kategóriája között. A szövetségi jog az illetlenség fogalmát kezdetben még az obszcenitás bűncselekményének szinonimájaként használta. A Tariff Act of 1842 (Vámtarifa törvény) például – az első szövetségi törvény, amelyik büntetni rendelte az obszcenitást – megtiltotta az „illetlen és obszcén” képi anyagok behozatálát, és elrendelte azok elkobzását. Az 1865-ben elfogadott első postatörvény (Postal Act) pedig bűncselekménnyé nyilvánította az „obszcén könyv [...] vagy más, vulgáris és illetlen karakterű publikáció” postázását. Hasonló megfogalmazást tartalmazott az 1873-ban elfogadott „Az

obszcén irodalom és erkölcstelen áruk kereskedelmi forgalmazásának és árusításának tilalmáról” szóló törvény (Comstock Act of 1873) is. A törvény tiltotta az „obszcén, erkölcstelen, vagy buja könyv [...] vagy más illetlen karakterű kiadvány” terjesztését.²

A bíróságok fokozatosan különbséget tettek az „obszcén” és az „illetlen” anyagok között, és úgy ítélték meg, hogy utóbbiak az Első Alkotmánykiegészítés védelme alá esnek.

A későbbiekben a bíróságok fokozatosan különbséget tettek az „obszcén” és az „illetlen” anyagok között, és úgy ítélték meg, hogy utóbbiak az Első

Alkotmánykiegészítés³ védelme alá esnek. A Legfelsőbb Bíróság a *Hamling v. United States* ügyben⁴ még úgy ítélte meg, hogy az illetlen kifejezések egyben obszcénnek is minősülnek, és az obszcén kifejezések módjára korlátozhatók, amelyeket nem véd az Első Kiegészítés. A Bíróság egy olyan rendelkezés alkotmányosságát ítélte meg, amely tiltotta az obszcén, feslett (*lewd*), buja (*lascivious*), illetlen (*indecent*), mocskos (*filthy*) vagy alantas tartalmú anyagok postázását. Később azonban már úgy ítélte meg, hogy az olyan „szexuális tartalmú kifejezés, amely illetlen, de nem obszcén, az Első Kiegészítés védelme alatt áll”.⁵ Az illetlen, trágár beszéd tehát nem minősül obszcénnek, nem éri el az obszcenitás szintjét. Szemben az obszcén tartalmakkal, amelyek közzététele minden esetben tilos, az illetlen közlések – a véleményszabadság által védett terület határára elhelyezkedve – az Első Kiegészítés védelme alá esnek és nagyobb védelemben részesülnek, mint az értéktelen közlések (*low value speech*).

Az illetlenség kifejezett fogalmát az amerikai médiahatóság, a *Federal Communications Commission* (Szövetségi Kommunikációs Bizottság, FCC)⁶ határozta meg először az *FCC v. Pacifica Foundation* ügyben.⁷ Eszerint illetlen az a közlés, amely „szexuális tevékenységet, nemi vagy kiválasztó szereket, illetve utóbbiakhoz kapcsolódó tevékenységet a kortárs közösségi normákat nyilvánvalóan sértő módon ír le”. Illetlenségnek minősül a trágár, a szexuálisan orientált beszéd és a szexualitás ábrázolása.

Az illetlenség fogalma, illetve az FCC által meghatározott mérce több szempontból is eltér az obszcén kifejezésektől. Szemben az obszcenitást meghatározó Miller-tesztől,⁸ amely az „átlagember kortárs (helyi) közösségi normákon alapuló mércéjét” veszi alapul, az illetlenség korlátozásánál a hangsúly a tágabb értelemben vett, „átlagos néző vagy hallgató” felfogásán, valamint a szexuális irányultságú tartalom gyermekekre gyakorolt hatásán van. Az illetlenség megállapításához nem szükséges a közlés egészének vizsgálata, és az sem követelmény, hogy az anyag elsősorban a szexuális vágy kielégítésére irányuljon („kéjsóvár érdekekre apelláljon”), elég ha „nyilvánvalóan sértő”. Másrészt az illetlenség nem korlátozódik a szexuális tevékenységek, aktusok nyilvánvalóan sértő ábrázolására vagy leírására, amelyek „törvény által pontosan meghatározottak”, és nem nyújt mentességet az értékkel (ún. LAPS-teszt: *literary, artistic, political, or scientific value*) bír. Az FCC illetlenség definíciója tehát szélesebb, tágabb kört ölel fel, mint a Legfelsőbb Bíróság obszcenitásra vonatkozó meghatározása, ezáltal alkotmá-

¹ A szerző az ELTE-AJK-n végzett jogász, a véleménynyilvánítás szabadsága, a személyiségi jogok és a média jog kutatója.

nyos védelem alatt álló anyagok is nyilvánvalóan sértőnek, illetlennek minősülhetnek. Sokféle tartalom lehet illetlen, ami még nem obszcén, ellenben egy obszcénnek minősülő alkotás is tartalmazhat illetlen elemeket.

2. AZ ILLETLENSÉG KORLÁTOZÁSA A FÖLDI SUGÁRZÁSÚ MÉDIÁBAN

Az illetlennek, trágárnak minősülő kifejezések, tartalmak korlátozására leginkább a kiskorúak védelmében kerülhet sor. LAWRENCE LESSIG például ezért úgy véli, hogy az „illetlen beszéd” elnevezés túlságosan általános, és szerencsésebb volna a „gyermek számára obszcén” beszéd meghatározás, amely a felnőttek esetében már nem minősül obszcénnek.⁹ Mivel a korlátozás tartalomra irányuló (tartalom-alapú – *content-based*), ezért annak ez esetben is olyan szűkre szabottnak (*narrowly tailored*)¹⁰ kell lennie, hogy az továbbra is biztosítsa a felnőttek hozzáféréseit az illetlen tartalmakhoz.¹¹ A korlátozás mértéke attól is függ, hogy az illetlenség milyen kommunikációs közegben, médiumban jelenik meg. Az illetlen anyagok, valamint az obszcén tartalmak az elektronikus, földi sugárzású médiumokban korlátozhatók a legnagyobb mértékben. Ennek oka, hogy az USA-ban meglehetősen érzékenyen reagálnak a rádióban és a televízióban használt trágár vagy durva kifejezésekkel szemben, amit a gyermekek fejlődésére nézve rendkívül károsnak tartanak. Ennélfogva az illetlen tartalmak korlátozásának leginkább a földi sugárzású médiumok területén van jelentősége, ami az amerikai média-szabályozás egyik legkülönösebb, s egyben legnagyobb vitát kiváltó területének számít.

Az illetlen műsorszórás (*broadcast indecency*), az „obszcén, trágár vagy profán nyelvezet rádiós kommunikáció” útján történő terjesztésének tilalmát először a *Radio Act of 1927*,¹² majd a *Communications Act of 1934* tartalmazta.¹³ 1948-ban törvény módosítás révén az obszcén, trágár és profán tartalmak sugárzásának tilalma a *szövetségi Büntető Törvénykönyvbe (U.S. Criminal Code)* került át. A törvény értelmében pénzbüntetéssel vagy két év szabadságvesztéssel sújtható az, aki televízióban vagy rádióban obszcén, illetlen vagy profán tartalmat sugároz (Title 18, Section 1464).¹⁴ A törvény végrehajtására és alkalmazására a Kongresszus 1960-ban az FCC-t (Bizottság) hatalmazta fel. A korlátozás csak a szabadon fogható, mindenki számára elérhető földi sugárzású televíziós és rádióadóokra (*broadcast networks*, pl. ABC, CBS, NBC, Fox, The CW) terjed ki, a kábeltelevíziókra (*cable networks*, pl. HBO, TNT) és a műholdas szolgáltatásokra azonban nem vonatkozik.¹⁵

Az illetlenség miatt az FCC csak a közönség által benyújtott panaszok alapján jár el, hivatalból nem indít eljárást.¹⁶ Az FCC panaszeljárása (Complaint Process) következőképp néz ki: Az illetlenség miatt beérkezett panaszokat először megvizsgálják a Bizottság munkatársai, hogy a rendelkezésre álló információk alapján valószínűsíthető-e az 1464. szakasz megsértése. Ha a panaszt hiányosan nyújtják be – pl. nem tartalmazza az illetlenséget alátámasztó anyag leírását –, vagy a közvetítésre a „biztonságos menedék” időtartama (22 és 6 óra között) alatt került sor, vagy nem meríti ki az illetlenség definícióját, a Bizottság a panaszt levélben elutasítja. Ha a panasz tárgya megfelel az illetlenség meghatározásának, amit a „biztonságos menedék” időtartamán kívül sugároztak, a Bizottság megvizsgálja, hogy az adás nyilvánvalóan sértőnek minősül-e. Ennek során kiküldi az ún. Letter of Inquiry (LOI) levelet, amelyben arra kéri a műsorszolgáltatót, hogy „erősítse meg vagy cáfolja a panaszban foglalt állításokat és adja át a kérdéses műsorszámot tartalmazó kazettát vagy átiratának másolatát”. Ha az anyag az adott kontextusban nem nyilvánvalóan sértő, a panasz elutasításra kerül. Amennyiben a Bizottság megállapítja, hogy a kifogásolt anyag obszcén, illetlen vagy profán volt, kibocsátja az ún. Notice of Apparent Liability-t (Értesítés a nyilvánvaló felelősségről, NAL). A NAL egy előzetes megállapítás arról, hogy a műsorszóró állomás megsértette a törvényt vagy az FCC szabályait, és pénzbírság kiszabását javasolja. Ezt a későbbiekben meg kell erősíteni, vagy meg kell változtatni vagy visszavonni. Az FCC végül kiadja a döntést véglegesítő ún. Forfeiture Order-t.¹⁷

Az FCC a jogsértő műsorszolgáltatót többek között pénzbüntetéssel sújthatja.¹⁸ A jogsértésenként kiszabható maximális bírság eredetileg 27 500 dollár volt, ezt az összeget azonban a *Broadcast Decency Enforcement Act*

of 2005¹⁹ jelentősen felemelte, így ma már minden egyes jogsértésért akár 325 ezer dollár szabható ki, míg az összesen kiszabható bírság összege elérheti a 3 millió dollárt.²⁰ A Bizottság az obszcén vagy trágár anyag közvetítése miatt figyelmeztetésben is részesítheti a műsorszolgáltatót,²¹ továbbá visszavonhatja a műsorszolgáltatói engedélyt,²² megtagadhatja vagy feltételekhez kötheti a műsorszolgáltató sugárzási engedélyének meghosszabbítását.²³ Megjegyzendő, hogy a Bizottság szerepe a műsorszámok tartalmi felügyeletében nagyon korlátozott. A Communications Act of 1934 kifejezetten tiltja az FCC-nek a műsorszórás cenzúrázását, vagy bármely olyan szabályozás meghozatalát, amely zavarja a rádiós kommunikáció útján történő szabad véleménynyilvánításhoz való jogot.²⁴

3. AZ AMERIKAI MÉDIAHATÓSÁG ILLETLENSÉGGEL KAPCSOLATOS GYAKORLATA

Az FCC illetlen tartalmakra vonatkozó szabályozása tehát olyan beszédet korlátoz, amely az Első Kiegészítés védelme alá tartozik. Az FCC gyakorlata szerint az obszcén tartalmak közzététele minden esetben tilos, illetlen tartalmakat pedig csak este 10 és reggel 6 óra között szabad sugározni,²⁵ amikor nem áll fenn annak a valós veszélye, hogy azok gyermekekhez is eljussanak. Ez az időszak az illetlen műsorok „biztonságos menedéke” (*safe harbor*).

3.1. A korai időszak: 1961–1978

A 18 U.S.C. § 1464 alapján az FCC kezdetben még viszonylag enyhén lépett fel az illetlen, de obszcénnek nem minősülő anyagokkal szemben, és csak kevés útmutatást adott arra nézve, mi az ami illetlen tartalomnak számít. Egy korai esetben például úgy találta, hogy egy népszerű dél-karolinai rádiós személyiség, CHARLIE WALKER számos alkalommal „durva, vulgáris, szuggesztív és kétértelmű jelentésű illetlen kifejezéseket” használt műsorában. A Bizottság szerint – hivatkozva a Legfelsőbb Bíróság egyik döntésére²⁶ – minden tömegkommunikációs médium egyedülálló, amelyek egységét figyelembe kell venni az Első Kiegészítés elveinek alkalmazásakor. Ellentétben a „felölt-orientált” könyvekkel és más írásos anyagokkal, amelyek árusításának szabályozásával meg lehet előzni, hogy az ilyen tartalmak kiskorúak vagy az arra nem kíváncsi felnőttek kezébe kerüljenek, a rádióhoz és a televízióhoz – egyetlen mozdulattal bekapcsolva – egyedülálló módon bárki hozzáférhet. Az FCC már ekkor úgy vélte, hogy az elektronikus média, illetve a rádiós és televíziós műsorok természetüknél fogva különböznek a nyomtatott tartalmaktól. Ebből pedig arra a következtetésre jutott, hogy kötelessége megvédeni mind a kiskorúak, mind a felnőttek „magasan fejlett érzékenységet” a sértő tartalmú műsorszámoktól. A Bizottság azt is hozzátette, hogy az obszcenitás fogalmára akkor érvényben lévő Roth-teszt²⁷ a rádió egyedi és átfogó jellegénél fogva nem alkalmazható a műsorszórás közegében, mert még az erotikus vagy pornográf tartalom eseti használata vagy sugárzása is „súlyosan sérti, ha nem elpusztítja a rádió és a televízió általános hasznosságába vetett hitet”.²⁸ Ez alapján még az olyan komoly irodalmi művek, mint JAMES JOYCE „Ulysses”, vagy D. H. LAWRENCE „Lady Chatterly szeretője” című regénye – amelyek a Roth-teszt alapján nem minősültek obszcénnek – is tiltottak lehetnek az éterben.

Egy másik korai esetben egy, a Pacifica Foundation tulajdonában lévő nem-kereskedelmi célú rádióadó több homoszexuális témával és kérdéssel foglalkozó műsort sugárzott, beleértve egy játék, valamint több meleg költő és író műveinek bemutatását. A panaszosok szerint a műsorszámok sértőek és „mocskos” jellegűek voltak. Az FCC érdekes módon ezúttal úgy vélte, hogy a legtöbb adás egy komoly társadalmi problémával foglalkozott, amely a hallgatók igényeit és érdekeit szolgálta. Két esetben ugyan a tartalom különösen sértőnek bizonyult, ám azok sugárzására este 10 óra után került sor, amikor már kevésbé valószínű, hogy a közönség soraiban gyermekek is vannak, „két elszigetelt hiba” pedig nem teszi szükségessé a szankcionálást. A Bizottság hozzátette, a vitatott műsorszámok sérthetik ugyan a hallgatók egy részét, ám ez nem jogosítja fel őket arra, hogy követeljék az ilyen műsorok cenzúrázását vagy megszüntetését.²⁹

1970-ben viszont már 100 dollárra büntette meg a Philadelphiában működő WUHY-FM rádióállomást. JERRY GARCIA, a Grateful Dead nevű rockzenekar éneke a „Cycle II” nevű műsornak élő adásban adott interjújában több trágár kifejezést (*fuck, shit*) is használt, és amiatt panaszkodott, hogy a „politikai változás kib*szott lassú” (*political change is too fucking slow*). Bár az interjút 22 óra után sugározták, és a műsor ellen sem érkezett panasz, az FCC kimondta, hogy a GARCIA által használt nyelvezet „nyilvánvalóan sértő volt a kortárs közösségi normák szerint” (*patently offensive by contemporary community standards*), és nem rendelkezett azt ellensúlyozó társadalmi értékkel (*utterly without redeeming social importance*). A Garcia-interjú ugyan nem minősült obscénnek a Legfelsőbb Bíróság Roth-tesztje alapján, hiszen a kifejezések használata egészében véve nem „a szexuális vágy, érdeklődés kielégítésére” irányult, a Bizottság ismételt arra hivatkozott, hogy a Roth-teszt nem alkalmazható a műsorszórásra, mert a rádió – szemben a nyomtatott tartalmakkal vagy a mozzival – egy egyedi, egyedülállóan széles körben elterjedt és könnyedén hozzáférhető médium, különösen a gyermekek számára. A műsorszórás emellett „epizodikus jellegű” (*episodic in nature*) is, mert a műsorfolyamba bárki, bármikor bekapcsolódhat a nap folyamán. Az ilyen nyelvezet széles körben való elterjedése emberek milliói számára ásná alá a rádió hasznosságát, mert a hallgatók sohasem tudhatnák biztosan – függetlenül attól, hogy ők maguk vagy gyermekeik vannak kitéve ilyen „aljas kifejezéseknek” –, hogy mikor szembesülhetnek ilyen kifejezésekkel, ha egy rádióállomásra hangolnak. A Bizottság ezért úgy vélte, hogy a trágár szavaknak nem kell „kéjsóvár érdekekre apellálniuk” ahhoz, hogy tiltottak legyenek, elegendő, ha „nyilvánvalóan sértőek”. Az öncélú kifejezéseket más szóval is lehetett volna helyettesíteni „a kifejezni kívánt vélemény legkisebb hátráltatása nélkül”, így az interjú illetlennek minősült és megsértette a 18 U.S.C. § 1464-t.³⁰ E gondolatból fejlődött ki később az a tézis, miszerint vannak bizonyos szavak, amelyeket egész egyszerűen nem lehet kimondani a rádióban vagy a televízióban.

A következő említésre méltó eljárás 1973 telén indult a Sonderling Broadcast Corporation ellen. A chicago-i rádió napközben, 10 és 15 óra között sugározott „Női Fórum” (Femme Forum) című szex-talkshow résztvevői és telefonálói az orális szex rejtelméről diskuráltak. Az FCC ezúttal nem a „mocskos szavakkal” foglalkozott, hanem egy adott napszakban sugározott műsorszám tartalmi megfelelőségét vizsgálta, és arra a megállapításra jutott, hogy az adás nem csak erkölcsstelen és illetlen, hanem obscén tartalmú is volt. A Bizottság elismerte a rádióállomás azon jogát, hogy műsora kihívó vagy sértő tartalmú is lehessen az egyes hallgatókra nézve, ám a rádióknak a téma tárgyalását ez esetben is megfelelően kell moderálnia, hogy az megfeleljen a jogszabályi előírásoknak. A Bizottság szerint a műsorszám sugárzása nem rendelkezett „pozitív társadalmi értékkel”, annak célja kifejezetten az volt, hogy „kéjsóvár érdekekre apelláljon”, így az nemcsak illetlennek, de jogilag obscénnek is minősült. A rádióállomás az obscén és illetlen anyagok sugárzásáért 2000 dollár bírságot kapott.³¹ A döntés ellen több civil szervezet is petíciót nyújtott be, ám a szövetségi fellebbviteli bíróság is egyetértett abban, hogy az adások obscénak voltak. Az indokolás külön kitért a közönség összetételére, megállapítva, hogy az illetlen tartalmú műsorszámok sugárzására napközben 10 és 15 óra között került sor, amikor a rádió hallgatóságában gyermekek is lehettek. A bíróság szerint ezért a szankció kiszabása nem sértette az Első Kiegészítést, és helyben hagyta az FCC határozatát.³²

3.2. Az FCC v. Pacifica Foundation ügy

Az illetlenséggel kapcsolatos legfontosabb döntés az *FCC v. Pacifica Foundation* ügyben³³ született meg. 1972-ben GEORGE CARLIN humorista „Mocskos szavak” (Filthy Words) című monológjában³⁴ arról beszélt, hogy bár az angol nyelvben mintegy 400 ezer szó található, mégis vannak olyan szavak, amelyeket kontextustól függetlenül szigorúan tilos kimondani az éterben. Ezt követően felsorolta azt a hét trágár, illetlen kifejezést, amit nem lehetett kimondani.³⁵ A 12 perces műsorszámot 1973. október 30-án kora délután a Pacifica Foundation tulajdonában lévő New York-i WBAI rádióadó is közreadta „A nyelv használata társadalmunkban” című műsorában, amit véletlenül egy szülő és annak 15 éves fia is végighallgatott autókázás közben.

A szülő panaszt tett az FCC-nél.³⁶ A rádió azzal védekezett, hogy a műsor

éppen azt vitatta meg, hogy a társadalom hogyan reagál a nyelv ilyen módon történő használatára. A trágárság jelenségeinek megvitatása, az ilyen nyelvhasználatához való hozzáállás kifigurázása nem öncélú trágárság, a rádió pedig felhívta a hallgatóság figyelmét a bántó kifejezések elhangzására. Az FCC ellenben illetlennek minősítette a rádióadást, és bár formális szankciót nem alkalmazott, de figyelmeztette a rádiót, hogy ha később újabb panaszok érkeznek, akkor azokat figyelembe veszik a műsorszórás engedély meghosszabbításánál. A hatóság ennek kapcsán megragadta az alkalmat, hogy tisztázza azokat a standardokat, amelyeket a rádióban elhangzó illetlen, trágár, de nem obscén beszédre kell alkalmazni. A Bizottság szerint a műsorszórás „speciális tulajdonságokkal” rendelkező médium, amely más kifejezési formáktól eltérő megközelítést igényel, és szigorúbb szabályozás tárgya lehet mint az írott sajtó. Ennek indokait a következőkben láttuk:

– a műsorhoz gyermekek is hozzáférhetnek, sok esetben szülői felügyelet nélkül;

– a sugárzás időpontjában a közönség általában az otthonában tartózkodik, ezáltal a magánszférához való joguk is sérülhet;

– a műsor olyan felnőttekhez is eljuthat, akik erre nem tartanak igényt, de nem figyelmeztették őket előzetesen arra, hogy sértő nyelvezetet fognak hallani, illetve sugározni;

– a rendelkezésre álló frekvenciák szükségessége lehetővé teszi a kormányzat számára a köz érdekében történő korlátozást.

Az FCC „illetlenként” definiálta azt a közlést, amely „szexuális vagy kiválasztó szerveket vagy tevékenységeket a kortárs közösségi normákat nyilvánvalóan sértő módon ír le”. Az ilyen – CARLIN monológjában használt – szavak ismételt és szándékos használata „egy délutáni műsor keretében, amikor fennáll annak a veszélye, hogy a hallgatók körében gyermekek is vannak, nyilvánvalóan sértő”.³⁷ Az ilyen szavaknak „nincs helye a rádióban, amikor a közönségben gyermekek is lehetnek”. A Bizottság később azt is hozzátette, hogy nem az ilyen beszéd közzétételének teljes tiltásáról – hiszen nem obscén – hanem csak annak korlátozásáról van szó. A tiltás csak azokra az időszakokra vonatkozik, amikor a hallgatók között nagy eséllyel gyermekek is vannak.³⁸ Nem jogsértő az illetlen nyelvezet véletlen, elszigetelt vagy eseti közvetítése sem, mert méltánytalan lenne a műsorszolgáltatót felelőssé tenni a trágár, sértő nyelvezetért, amikor az nyilvános rendezvények élő közvetítésekor hangzik el, mert ilyenkor nincs lehetőség az újságírói szerkesztésre. Ugyancsak nem tilos az illetlen szavak közvetítése, ha azok egyébként egy jóhiszemű tudósítás vagy közéleti műsor részét képezik.³⁹

A Pacifica a határozat felülvizsgálatát kérte a bíróságtól, és azzal értvelt, hogy az illetlenként definiált szavakat a köznyelvben olyan kontextusban is használják, amiket nem lehet úgy értelmezni, hogy azok szexuális vagy kiválasztó szerveket leírók vagy azokra utalók lennének. Ez alapján a politikai beszédek és gyűlések közvetítését, de klasszikus és kortárs költők, írók műveinek játszását is be lehetne tiltani. A földi sugárzású médiumok speciális tulajdonságai sem indokolják a nem obscén beszéd elnyomását. A szövetségi fellebbviteli bíróság 2:1 arányban alkotmányellenesnek találta a határozatot arra hivatkozva, hogy az ellentétes volt a Communications Act of 1934 azon rendelkezésével, amely megtiltotta az FCC-nek bármely rádiós műsorszórás cenzúrázását. Az indokolás szerint a határozat közvetlen hatásként „kérdések és témák széles körére vonatkozóan gátolja a szabad és erőteljes eszmecserét a rádiós és televíziós kommunikációban”, ami „valójában cenzúra, függetlenül attól, hogy a Bizottság minek nevezi azt”. Másrészt túlságosan széles körű és bizonytalan is, mert nem veszi figyelembe a helyi közösségi normákat, nem kell hogy az alkotás „kéjsóvár érdekekre apelláljon”, és nem a mű egészét ítéli meg. Az FCC határozata nem korlátozódott azokra a művekre, amelyek nem rendelkeznek komoly értékkel, így az alapján számos irodalmi művet (pl. SHAKESPEARE, BECKET, LORD BYRON, CHAUCER, FIELDING, HEMINGWAY, JOYCE, LAWRENCE, ORWELL, SCOTT, SWIFT munkái), a Biblia egyes részeit vagy akár a NIXON-hangfelvételek sugárzását is meg lehetne

tiltani. A döntés nem határozta meg azt sem, hogy milyen korú gyermekek szorulnak védelemre. A bíróság szerint az is méltánytalan lenne, hogy a műsorszolgáltatót tartásuk felelősnek az élő adás alatt elhangzó trágár nyelvezet miatt.⁴⁰ LEVENTHAL bíró különvéleményében ellenben úgy vélte, hogy az ilyen szavak közvetítése a többségében szülői felügyelet nélkül maradó gyermekekben azt a benyomást kelthetik, hogy azok használata általánosan elfogadható. Szerinte az FCC megfelelő alkotmányos kompromisszumot kötött a

szülők gyermekeik védelméhez fűződő érdeke és a magánélet védelme, valamint a véleménynyilvánítás szabadsága között.⁴¹

A Legfelsőbb Bíróság végül szoros, 5:4 arányban az FCC-nek adott igazat, és alkotmányosnak találta az illetlen tartalmú műsorok sugárzása idejének korlátozását.⁴² A STEVENS bíró által írt többségi indokolás szerint „a kommunikáció összes formája közül a műsorsugárzás [broadcasting] az, amelyik az Első Kiegészítés legkorlátozottabb mértékű védelmét élvezzi”. Ennek oka, hogy az elektronikus média az írott sajtóhoz képest jóval közvetlenebb és erőteljesebb módon hatol be a magánszféra területére, „egyenesen a lakásba érkezik”. A földi sugárzású média „egyedülállóan átható” jelenléttel bír az amerikai életben, illetve széles körben elterjedt, nagyobb hatást gyakorolva a nézőkre és a hallgatókra. „A nyilvánvalóan sértő, illetlen anyagok rádióban történő bemutatásával a polgár nemcsak a nyilvánosságban szembesül, hanem otthon a magánszférájában is, ahol az egyén egyedülállóan való joga nyilvánvalóan meghaladja a betolakodó Első Kiegészítésben foglalt jogait.” Az elektronikus médiumok „kikapcsolhatatlansága” miatt „a foglyul ejtett közönség” (*captivé audience*) sajátos védelmet igényel, mert lehetetlen teljes mértékben elkerülni a sérelmet okozó műsorokat. A közönség ugyanis folyamatosan kapcsolódik be és ki a műsorfolyamba, így az előzetes figyelmeztetések nem védik meg teljesen a hallgatót vagy a nézőt a váratlan, potenciálisan sértő tartalmaktól. „Azt mondani pedig, hogy a rádió kikapcsolásával ki lehet kerülni a további sérelmet [...] olyan, mint ha azt mondanánk orvosilag gyanánt, hogy szaladjon el az első ütés [first blow] után.”⁴³ Ráadásul a földi sugárzású média műsoraihoz a gyermekek sokkal könnyebben hozzáférhetnek – azok is, akik még olvasni sem tudnak –, egy délutáni műsor esetében pedig szinte bizonyos, hogy azt a gyermekek is hallgatják ellenőrzés nélkül. A kiskorúak jólétének megőrzéséhez fűződő érdek és a szülői felügyelet támogatása pedig bőségesen indokolja az illetlen műsorszórás különleges bánásmódját.⁴⁴ Mindez a rádió és a televízió erőteljesebb tartalmi szabályozását teszi szükségessé.

Ilyen tartalmi beavatkozás az obszcén és az illetlen tartalmak korlátozása. A többségi indokolás leszögezte, hogy az illetlennek minősülő kifejezések köre nem szűkíthető le azokra, amelyek az obszcénitás kategóriájába tartoznak. Az a tény, hogy a társadalom valamely – védett – közlést sértőnek talál, önmagában még nem elégséges ahhoz, hogy bárkinek is korlátozzák az Első Kiegészítésben foglalt jogait. Az FCC-nek sincs korlátlan joga azt eldönteni, hogy milyen beszéd – amely más médiumokban védett – tiltható ki az éterből annak érdekében, hogy megvédjék a „vonakodó” felnőtteket egy pillanatnyi kellemetlenségtől a saját otthonukban.

Másrészt igaz ugyan, hogy az FCC döntése öncenzúrára készítheti a műsorszolgáltatókat, ám az legfeljebb „a szexuális és kiválasztó szervekre vagy tevékenységekre történő, nyilvánvalóan sértő” utalások sugárzásától riaszthat el.⁴⁵ Az ilyen utalások pedig – bár lehetnek köztük alkotmányosan védettek – az Első Kiegészítés által védett terület periferiáján elhelyezkedve, az értéktelen közlések kategóriába tartoznak.⁴⁶ „Kevés olyan gondolat létezik, ha van ilyen, amelyet ne lehetne kevésbé sértő módon kifejezni. [...] Az ilyen megnyilatkozások nem nélkülözhetetlenek valamely gondolat kifejtéséhez, és társadalmi értékük, amely az igazság feltárásához kapcsolódna, olyan kicsi, hogy a használatukból származó bármely előnyt nyilvánvalóan meghaladja a rendez és az erkölcsi-séghez fűződő társadalmi érdek.” A Bíróság hozzátette, ha lett volna valamilyen ok azt feltételezni, hogy a sértő monológ politikai tartalmú, úgy az már az Első Kiegészítés védelmét élvezné. Az elhangzott trágár szavak viszont inkább az obszcénnek minősülő közlésekhez hasonlítanak, sértő jellegük a „kortárs erkölcsi normák” megsértéséből, és nem az általuk közvetített politikai tartalomtól származik. Az FCC nem azért büntette a beszédet, mert nem értett egyet CARLIN véleményével – milyen a kortárs társadalom hozzáállása a „négy-betűs szavak” használatához, amelyek értelmetlenek –, hanem azért, mert sértő kifejezéseket használt véleményének alátámasztására. POWELL bíró párhuzamos indokolása szerint e szavak hatásukban egy „verbális sokkterápiával” érnek fel. „Az érintett nyelv ebben az esetben, amely potenciálisan megalázó és ártalmas a gyermekek számára, számos erotikus cselekményt ábrázol.”⁴⁷

A Bíróság utalt a *Cohen v. California* ügyre⁴⁸ is, amely abban különbözött

a Pacifica esettől, hogy nem volt bizonyított, hogy bárkit is sértett volna a COHEN által használt jelző, itt viszont az FCC éppen egy hallgató panaszára válaszolva állapított meg jogsértést. Másrészt „míg COHEN írásos üzenete érthetetlen lett volna egy első osztályos számára, addig a Pacifica adása egy pillanat alatt bővíteni tudta a gyermek szókincsét”. A Bíróság több olyan esetre is hivatkozott, amely már korábban kimondta, hogy ugyanazon szavak különböző kontextusban vagy médiumban elhangozva más megítélés alá eshetnek. Hozzátette, az FCC azon hatásköre, hogy szabályozza az obszcén, trágár vagy profán nyelvezetű műsorok sugárzását, illetve azon „kétségtelen joga”, hogy ellenőrizhesse a műsorszámok tartalmát nem minősül cenzúrának. Különbség van a cenzúra, amely egy „előzetes korlátozás” (prior restraint), és egy olyan törvény vagy rendelet között, amely egy bizonyos fajta beszéd közzétételét bünteti. POWELL bíró párhuzamos véleményében pedig kifejtette, hogy a Bíróság csak azt hagyta jóvá, hogy a vitatott monológ illetlen volt amikor azt sugározták, de nem gondolta azt általános illetlenség mércének.⁴⁹

A Legfelsőbb Bíróság ítélete korántsem volt egyhangú, a döntéshez 4 bíró – STEWART, BRENNAN, WHITE, MARSHALL – fűzött különvéleményt. BRENNAN támadta azt az instrumentális felfogást, amely szerint valamely közlés védettsége annak társadalmi értékétől függ. Egy közlés értékének meghatározása nem a Bizottság, és még csak nem is a Legfelsőbb Bíróság feladata, hanem a közösségé, „amely szabadon választhatja ki azt [...] amit figyelmére méltónak talál, egy olyan piacról [marketplace], amelyet nem piszkít be a cenzor keze”. BRENNAN nem tartotta indokoltnak a médium sajátosságait figyelembe vevő korlátozást. Szerinte a rádióadás nem okozhat túrhetetlen sérelmet a magánélethez való jogban, a hallgató ugyanis kikapcsolhatja készülékét, ha sértőnek találja az adás tartalmát. Az egyén azzal, hogy bekapcsolja a televíziót az otthonában, elfogadja, hogy bármilyen „diskurzus” előfordulhat egy ilyen rendkívül nyilvános fórumon. A magánszférához fűződő joga – miután a kommunikációt önként beengedte az otthonába – pedig biztosan nem nagyobb, mint a Los Angeles-i törvényszék folyosóján jelen lévő embereké.⁵⁰ Nem találta meggyőzőnek a gyermekek védelmének szükségességét sem, amire hivatkozva alkotmányellenesen megfosztották az arra kíváncsi felnőtt hallgatókat attól, hogy a vitatott tartalomhoz hozzáférjenek. A *Butler v. Michigan* ügyre⁵¹ hivatkozva úgy vélte, ha az FCC döntése – amely nem ismeri el azon hallgatók jogait, akik ilyen adásokat szeretnének hallgatni – gyakorlattá válik, úgy a felnőttek is csak olyan műsorszámokat hallhatnak, ami gyermekeknek való. BRENNAN a többségi vélemény azon állítását is kritizálta, miszerint CARLIN kevésbé sértő módon is megfogalmazhatta volna gondolatait. A nyelv ugyanis kettős kommunikatív funkcióval rendelkezik, a beszélő által választott szavakat nem lehet elválasztani az általuk kifejezett véleményétől. Ezzel a logikával élve minden „négy-betűs szó” ki lehetne tiltani a rádióból, függetlenül attól, hogy milyen összefüggésben hangzottak el. Számátalan irodalmi műben, regényben, versben, így például SHAKESPEARE, JOYCE, HEMINGWAY, HENRY FIELDING és CHAUCER műveiben, de a Biblia egyes részeiben is található ilyen szavak.

A Pacifica ügy jelentősége, hogy a Legfelsőbb Bíróság alkotmányosnak találta az illetlen tartalmak korlátozását a műsorszórásban, amit a földi sugárzású médium különleges sajátosságaira tekintettel és a gyermekek védelme érdekében tartott indokoltnak. A Bíróság ebben a vonatkozásban elismerte a kormányzat azon jogát, hogy megvédje a gyermekeket és az arra kíváncsi felnőtteket az olyan szexuális tartalmú anyagoktól is, amelyek nem merítik ki az obszcénitás Miller-tesztjét, így azok alkotmányosan védettek. Az elektronikus médiumban – kivéve a kábeltelevíziókat és a műhol-

das szolgáltatásokat – az illetlen tartalmak bemutatása akkor is korlátozható, ha azok egyébként a véleményszabadság körébe tartoznak, ám ez nem jelentheti a közzététel teljes tilalmát. Az FCC ennek megfelelően tilthatja és büntetheti az illetlen, de nem obszcén tartalmak, a trágár nyelvezet bizonyos időszakokban történő sugárzását a rádióban és a televízióban.⁵²

A legtöbb esetben bírálták a Legfelsőbb Bíróság döntését. Sokak szerint a Pacifica döntés „dermesztő hatást” (chilling effect) gyakorol a műsorszolgáltatók kifejezési szabadságára, amely az egyébként védett beszéd öncenzúrájához vezet,⁵³ és az Első Kiegészítés „vitalitását” fenyegeti.⁵⁴ A többségi

A Pacifica ügy jelentősége, hogy a Legfelsőbb Bíróság alkotmányosnak találta az illetlen tartalmak korlátozását a műsorszórásban, amit a földi sugárzású médium különleges sajátosságaira tekintettel és a gyermekek védelme érdekében tartott indokoltnak. A Bíróság ebben a vonatkozásban elismerte a kormányzat azon jogát, hogy megvédje a gyermekeket és az arra kíváncsi felnőtteket az olyan szexuális tartalmú anyagoktól is, amelyek nem merítik ki az obszcénitás Miller-tesztjét, így azok alkotmányosan védettek.

határozat „zavartságot, kiszámíthatatlanságot, és súlyos kérdéseket hagyott maga után a mérce szélességét és annak alkotmányos korlátait”, valamint a műsorszolgáltatók, a művészek és hallgatók alkotmányos jogait illetően.⁵⁵ Az ítélet figyelmen kívül hagyta, hogy az illetlenség FCC szerinti definíciója alapján – szemben a Miller-tesztel – az irodalmi, művészi vagy tudományos értékkel rendelkező tartalmak is tiltottnak minősülhetnek. A Bíróság ezzel szigorúbb mércét szabott a védelem alatt álló illetlen beszédnek, mint a véd-telen obszcén beszédnek.

Van aki szerint a Bíróság ítélete „a tabuk ledöntését, a konvenciók megsértését, a többség kigúnyolását tiltja meg, az uralkodó kultúra nevében”, és korántsem magától értetődő, hogy az illetlen szavak elhangzása potenciálisan ugyanolyan romboló, káros hatású a gyermekekre nézve, mint sok erotikus jelenet bemutatása. A „mocskos szavak” hallgatósága a rádióban vagy a televízióban nem tekinthető fogoly közönségnek, az ítélet összekeveri a tartós, nem kikerülhető zaklatást és háborgatást „a pillanatnyi, könnyen megszüntethető kellemetlenséggel”.⁵⁶ A Pacifica ítélet azért is aggasztó, mert lehetővé teszi a kormányzatnak, hogy mások érzékenységeinek engedve megtagadja a vitatott anyagot az azzal egyetértő nézőktől. Meglepő, hogy a Bíróság fenntartotta a polgár „saját elszigeteléséhez” való jogát úgy, hogy korlátozzák másoknak a műsorsugárzás továbbításához és fogadásához fűződő jogát, mert a sérelem könnyen elkerülhető a rádió kikapcsolásával.⁵⁷ Az ítélet figyelmen kívül hagyta a szülőknek azt az alkotmányosan védett jogát is, hogy ne a kormányzat, hanem ők döntsék el, hogyan növelik gyermekeik biztonságát. A szülők és az arra nem kíváncsi nézők ugyanolyan könnyen válhatnak a csatornát vagy nyomhatják meg a távirányító off gombját.⁵⁸ Továbbá a gyermekek földi sugárzású médiumokhoz való egyedülálló hozzáférhetősége ellenére az FCC mindenféle bizonyíték nélkül feltételezte, hogy délután 2 órakor sok gyermek hallgatja a rádiót, miközben sokkal nagyobb számban hallgatták a késő esti órákban.⁵⁹ Ha az FCC az eljárása során információkat gyűjtött volna be a gyermekek rádióhallgatási szokásairól, akkor talán jobb döntés is született volna.

3.3. A Pacifica-döntés után. Az illetlenség kiterjesztése és a „biztonságos menedék”

A Pacifica ítéletet követő évtizedben az FCC illetlenséggel kapcsolatos gyakorlatát tudatos visszafogottság jellemezte, és sokáig alig indított eljárást. A Bizottság szűken értelmezte az illetlenség definícióját: gyakorlatilag csak a monológban szereplő „hét mocskos szó” (*seven dirty words*) reggel 6 és este 10 óra közötti szándékos és ismételt (*deliberate and repetitive*) használata ellen lépett fel, míg az élő közvetítésekben, híradásokban alkalmanként, váratlanul előforduló illetlen szavak miatt – amelyek elhangzását nem lehetett megakadályozni – nem alkalmazott szankciót.

Maguk a műsorszolgáltatók is kerülték a kifejezetten tiltott nyelvezetet.⁶⁰ Mindössze három héttel a Legfelsőbb Bíróság határozatát követően az FCC elutasított egy petíciót, amely a WGBH-TV sugárzási engedély megújításának megtagadását kérte az illetlenségre hivatkozva. A petíció több sértőnek vélt, gyermekekre káros műsorszámot is felsorolt. A Bizottság hangsúlyozta, hogy az illetlen szavak ismételt használata az előfeltétele annak – összhangban a „szűk” értelemben vett Pacifica határozattal –, hogy az FCC illetlenséggel kapcsolatos irányelve alkalmazásra kerüljön. Hozzátette, hogy egy műsorsugárzási engedély megújítására irányuló kérelmet nem utasíthat el azon az alapon, hogy a nézők vagy a nézők egy csoportjának „szubjektív meghatározása” alapján mi a jó és nem jó műsorszám.⁶¹

1987-ben aztán változás következett be az FCC gyakorlatában. A Bizottság három ügyben is egyidejűleg hozott határozatot, melyek után szigorított az illetlenséggel kapcsolatos politikáján. Az első esetben a Pacifica KPFF-FM nevű rádióállomásán sugárzott műsorszámot panasolták be, amely a homoszexualitás és az AIDS témáját boncolgatva „kifejezett utalásokat tartalmazott szexuális és kiválasztó tevékenységekre”. A műsört helyi idő szerint este 10 óra után sugározták, és előtte figyelmeztették a hallgatóságot a kifogásolható tartalomra. A Pacifica azzal érvelt, hogy a kifogásolt részek egy olyan kérdés bemutatását szolgálták, amely nem csak a meleg, hanem a nagyközönség számára is közérdekű jelentőséggel bírtak. Az FCC ugyan nem szabott ki szankciót a Pacificára, de megállapítása szerint a rá-

dió által közvetített anyag nemcsak nyilvánvalóan sértő volt, de a Miller-teszt alapján obszcénnak is minősülhetett. Kimondta továbbá, hogy nem célszerű tovább folytatni azt a korábban megállapított gyakorlatot, miszerint kizárólag a CARLIN monológjában ténylegesen szereplő „hét mocskos szó” szándékos, ismételt használata szankcionálandó. Minden szexuális vagy kiválasztó szerveket vagy tevékenységeket leíró vagy ábrázoló közlést abban az összefüggésben kell vizsgálni, hogy a kortárs közösségi normák alapján nyilvánvalóan sértő-e a műsorsugárzásban. Ennek indoka az elektronikus média sugárzott tartalmainak könnyebb hozzáférhetősége a nyomtatott anyagokhoz képest. A műsorsugárzás különösen a gyermekek számára könnyedén hozzáférhető, és a tapasztalatok azt mutatják, hogy még 22 óra után is fennáll annak a reális veszélye, hogy a közönség soraiban gyermekek lehetnek. Így a korábbi mérce, amely lehetővé tette az illetlen anyagok közvetítését 22 óra után, nem alkalmazható, így sem a „hét mocskos szó”, sem más illetlen tartalmak este 10 óra utáni közvetítésére nem vonatkozik a „biztonságos menedék” (*safe harbor*) – az illetlen, de nem obszcén tartalmak este 10 és reggel 6 óra közötti közvetíthetők – irányelve. A Bizottság ezért figyelmeztette a műsorszolgáltatókat, hogy a jövőben az ilyen anyagok akkor is szankcionálhatók, ha azokat este 10 óra után sugározzák.⁶²

A másik eljárás egy nem-kereskedelmi rádióállomás, a KCSB-FM által közvetített zeneszám miatt indult. A dal ugyan nem tartalmazott konkrét „mocskos” szót vagy obszcén kifejezést, sem szexuális célozgatást, az FCC úgy vélte, hogy a nemi szervekre és tevékenységekre tett utalások szövegkörnyezete mégis nyilvánvalóan sértővé tette. A Bizottság ez esetben is arra a következtetésre jutott, hogy a hallgatóság soraiban még este 10 óra után is lehettek gyermekek, ami miatt az addig alkalmazott „biztonságos menedék” nem lehetett alkalmazni. Ehelyett az FCC annak bizonyítására hívta fel a műsorszolgáltatót, hogy a rádióállomás vételkörzetében kicsi volt a valószínűsége, hogy az adást az adott napszakban gyermekek is hallgathatták.⁶³

A harmadik eljárás az Infinity Broadcasting ellen indult, amelynek számos rádióállomása közvetítette a hírhedt rádiós személyiség, HOWARD STERN reggeli talkshow-ját. Az FCC a WYSP-FM rádió 1986 őszén sugárzott egyik műsoráról megállapította, hogy az tele volt „szexuális és kiválasztó szervekre utalást tartalmazó anyagokkal”, amelyek célja a „kerítés és szexuális ingerkeltés” (*pandering and titillating*) volt. Bár az adás csak utalásokat és kétértelmű kifejezéseket tartalmazott, azok olyan kontextusban hangzottak el, amelyek egyértelműen nyilvánvalóan sértővé tették azt. Az FCC szerint a beszéd illetlensége a kontextustól és nem „a nyelvezet mechanikus besorolásától” függ. Ráadásul a műsört reggel sugározták, egy olyan napszakban, amikor nagy volt a veszélye an-

nak, hogy azt gyermekek is hallgathatják. Mivel azonban az FCC az addigi gyakorlatában csak a „hét mocskos szó” egyszeri vagy többszöri elhangzása miatt szankcionált, az állomással szemben nem szabott ki büntetést, hanem figyelmeztetésben részesítette.⁶⁴

Az FCC a három eset elbírálását követően egy nyilvános közleményt (*Public Notice*) adott ki, amelyben új, expandívabb és szigorúbb irányelvet határozott meg az illetlenség elbírálására. Ebben úgy vélekedett, hogy az illetlenséget meghatározó Pacifica-döntés addigi alkalmazási köre túlságosan szűk, mivel az csak a CARLIN monológjában elhangzott „hét bizonyos mocskos szót” tekintette illetlennek, holott a trágár nyelvezet ennél szélesebb körű tartalmat foglal magában. A Bizottság ezért az illetlenségnek egy általános, tágabb értelmű fogalmát határozta meg. Eszerint illetlen az a közlés vagy ábrázolás, amely a kortárs közösségi normák alapján nyilvánvalóan sértő módon ír le vagy ábrázol szexuális vagy kiválasztó szerveket vagy tevékenységeket a földi sugárzású médiumban. A Bizottság azt is kimondta, hogy az illetlen tartalmak akkor sem részesülnek automatikusan védelemben, ha azok este 10 óra után kerülnek adásba, hanem minden műsorszolgáltatónak külön-külön kell bizonyítania, mikor nincs ésszerű kockázata (*reasonable risk*) annak, hogy a közönség soraiban gyermekek is vannak.⁶⁵ Az FCC azt is megerősítette, hogy az „elszigetelt vagy alkalmi, eseti” (*isolated or fleeting*) megnyilatkozások nem támadhatók, az illetlenség megállapításához „szándékos és ismétlődő, nyilvánvalóan sértő módon történő használat” (*deliberate and repetitive use in a patently offensive manner*) szükséges. Az illetlenségnek többet kell magában foglalnia egy sértő szó elszigetelt használatánál. A Bizottság végezetül figyelmeztette az érintett rádióállomásokat, hogy műsoraik már sértenék az új szabványokat.⁶⁶

A Pacifica ítéletet követő évtizedben az FCC illetlenséggel kapcsolatos gyakorlatát tudatos visszafogottság jellemezte, és sokáig alig indított eljárást.

Az irányelv miatt számos szervezet petíciót nyújtott be arra kérve az FCC-t, hogy vizsgálja felül a közleményben foglalt álláspontját, mivel a műsorszolgáltatókra megállapított teher a legitim és védelemre érdemes beszédre is „hűtő hatással” (*chilling effect*) van. Az FCC elutasította a közlemény visszavonását, de pontosította és kiegészítette az új irányelvet. Enyhébb álláspontot foglalt el abban a kérdésben, hogy mely időszakban közvetíthető biztonságosan az illetlen, de obszcénnek nem minősülő tartalom. Eszerint az éjfél-től reggel 6 óráig terjedő időszak azaz időtartam, amikor az ilyen műsorszámok annak ésszerű kockázata nélkül sugározhatók, hogy azt gyermekek is figyelemmel kísérik.

A Bizottság szerint az éjfél azaz időpont, amivel az egymással versengő érdekek között egyensúly teremthető, így (1) a kormány, amelynek kényszerítő érdeke fűződik a gyermekek illetlen tartalmakkal szembeni védelméhez, (2) a szülők, akiknek joguk van eldönteni, hogy gyermekeiknek engedik-e az ilyen tartalmak megtekintését, ha azok adásba kerülnek, (3) a műsorszolgáltatók, akiknek az Első Kiegészítés biztosítja az ilyen anyagok sugárzásának jogát, amikor nincs részleveszélye annak, hogy a közönség soraiban gyermekek is lehetnek, és (4) a felnőtt hallgatók érdeke között, akiknek joguk van látni és hallani a gyermekek számára nem megfelelő, de nem obszcén tartalmakat. Azt, hogy az anyag nyilvánvalóan sértő-e vagy sem, esetről-esetre kell elbírálni. Az FCC szerint tehát illetlen anyagokat csak éjfél és reggel 6 óra között lehetett közvetíteni.⁶⁷

Az Action for Children's Television (ACT) nevű gyermekvédő szervezet ezután petíciót nyújtott be a szövetségi fellebbviteli bírósághoz az FCC illetlenséggel kapcsolatos új politikájának felülvizsgálata céljából. A petíció benyújtói azzal érveltek, hogy az illetlenség fogalmának általánosabb meghatározása alkotmányellenesen „bizonytalan” (*vagueness*) és túlságosan „széles” (*overbreadth*), mert a definíció nem mentesítette a komoly irodalmi, művészi, politikai vagy tudományos értékkel bíró anyagokat, ezáltal alkotmányos védelem alatt álló anyagokat is a hatálya alá vont. Emellett önkényesnek és szeszélyesnek találták, hogy a Bizottság felhagyott az akkor már évek óta alkalmazott, este 10 óra után fennálló „biztonságos menedék” (*safe harbor*) gyakorlatával.

A bíróság azonban kimondta, hogy az FCC illetlenséggel kapcsolatos új politikája se nem alkotmányellenesen bizonytalan, se nem túlságosan széles, mert az gyakorlatilag megegyezik az illetlenség korábbi meghatározásával, amit a Legfelsőbb Bíróság is jóváhagyott a *Pacific* ügyben. Az indokolás szerint az anyag komoly irodalmi, művészi, politikai vagy tudományos értéke önmagában még nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a műsorszám illetlennek minősüljön. A tartalom társadalmi értékessége ugyanis nem feltétlenül változtatja meg bizonyos szavak vagy kifejezések gyermekekre gyakorolt hatását, a kormánzatnak pedig kényszerítő érdeke fűződik ahhoz, hogy a gyermekeket megvédje az illetlen tartalmaktól. Az indokolást író GINSBURG bíró szerint az FCC általános meghatározásának legfőbb célja, „hogy lehetővé tegye az illetlen tartalmak időbeli korlátozását annak érdekében, hogy menedéket nyújtson a gyermekeknek azoktól a szavaktól és kifejezésektől, amelyeket szüleik nem tekintenek számukra megfelelőnek”. A definíció „lehetséges dermesztő hatását [...] a Bizottság visszafogott végrehajtási politikája fogja mérsékelni”.⁶⁸ A bíróság azonban azt is hozzátette, hogy az FCC nem hozott fel bizonyítékokat arra nézve, hogy a „biztonságos menedék” időpontját indokolt lenne 10 óra helyett csak éjfél-től számítani. A bíróság ezért felhívta az FCC-t, hogy adjon további magyarázatot arra, miért csökkentette az időtartamot az éjfél és reggel 6 óra közötti időszakra, illetve határozza meg azt a megfelelő időtartamot, amikor az illetlen beszéd legáltalánosan közvetíthető.⁶⁹

Mielőtt az FCC újra meghatározta volna a „biztonságos menedék” időtartamát, a Kongresszus egy jogszabályban arra hatalmazta fel az FCC-t, hogy az illetlenséggel kapcsolatos politikáját a nap 24 órájában érvényesítse, azaz a műsorszugárzásban egyáltalán ne legyen biztonságos menedéke a trágárságnak.⁷⁰ A Bizottság ennek megfelelően az illetlenség 24 órás tilalma mellett foglalt állást.⁷¹ Ezt azzal indokolta, hogy a statisztikák szerint országos viszonylatban még éjfél és reggel 6 óra között is jelentős számú gyermek (716 ezer 12 és 17 év közötti, a közönség 3,5%-a, az akkori teljes népesség 0,35%-a) hallgatott rádiót bármelyik negyed órában. Ésszerű annak a kockázata, hogy a hallgatóságban bármikor előfordulhatnak gyerme-

kek, akik sérülhetnek azáltal, hogy illetlen műsorszugárzásnak vannak kitéve. Ezért indokolt az illetlen tartalmak sugárzásának 24 órás, teljes tilalma, mert csak ez az egyetlen módja annak, hogy hatékonyan meg lehessen védeni a kiskorúkat az illetlen anyagoktól. Ugyanakkor a műsorszolgáltató éjfél után is sugározhatott illetlen tartalmú műsorszámot, ha megbízható adatokkal bizonyítani tudta, hogy a közönség soraiban éjfél után jóval kisebb volt a gyermekek aránya, illetve a kifogásolt műsor sugárzása idején nem voltak gyermekek a közönségben. Az FCC szerint nem „indokolatlan teher” annak megkövetelése, hogy a műsorszolgáltatók kötelesek előmozdítani a kiskorú hallgatók jólétét. A média egyedülálló elterjedtsége önmagában is erős érv a szabályozáshoz, függetlenül a gyermekek védelméről. A gyermekek védelméhez fűződő kényszerítő érdek pedig felülmúlja a felnőtt közönség jogait. Végül arra az érvre válaszolva, miszerint a teljes tilalom a rádiós és televíziós tartalmat a felnőttek számára is arra szintre redukálja, ami a gyermekek számára biztonságos, megfosztva ezáltal a felnőtteket az illetlen tartalmaktól, az FCC megállapította, hogy a 24 órás tilalom nem sérti a felnőtt hallgatók és nézők jogait, mert az illetlen anyagokhoz más alternatív módon is hozzáférhetnek.⁷²

A bíróság azonban úgy találta, hogy bár a kormánzatnak erős kényszerítő érdeke fűződik a gyermekek trágár tartalmakkal szembeni védelméhez, az illetlen anyagok sugárzásának teljes tilalma, a „biztonságos menedék” megszüntetése nem eléggé szűkre szabott, mert az nem a lehető legkevésbé korlátozó eszköz a kiskorúak védelme érdekében. A Kongresszus az illetlen, de obszcénnek nem minősülő beszéd 24 órás tilalmával túllépte alkotmányos hatáskörét. A bíróság kimondta, hogy az FCC-nek ki kell jelölnie egy ésszerű időtartamot, amely alatt illetlen anyagokat szabadon lehet közvetíteni, és sem a Kongresszus, sem az FCC nem tilthatja be azokat teljes egészében, csak egy meghatározott időtartamot határozhat meg, amikor a legkisebb a veszélye annak, hogy illetlen anyagokhoz kiskorúak is hozzáférjenek.⁷³

A Kongresszus ezek után elfogadta a *Public Telecommunications Act of 1992*-t, amely előírta az FCC-nek az illetlen anyagok sugárzásának tilalmára vonatkozó előírások meghozatalát úgy, hogy az új „biztonságos menedék” időtartam a kereskedelmi rádiós és televíziós műsorszolgáltatóknak éjfél-től 6 óráig, a nem-kereskedelmi, közszolgálati műsorszolgáltatóknak pedig már este 10 órától reggel 6 óráig terjedő időszakra tegye lehetővé az illetlen tartalmak közzétételét.⁷⁴ A Bizottság ennek eleget téve éjfél-től és este 10 órától reggel 6 óráig engedélyezte a közvetítést, amit ismét bíróságon támadtak meg.⁷⁵

A bíróság kimondta, hogy az FCC illetlenséggel kapcsolatos új politikája se nem alkotmányellenesen bizonytalan, se nem túlságosan széles, mert az gyakorlatilag megegyezik az illetlenség korábbi meghatározásával, amit a Legfelsőbb Bíróság is jóváhagyott a *Pacific* ügyben.

A szövetségi fellebbviteli bíróság ezúttal is elutasította a bizonytalan-ságra és a szélességre vonatkozó érveket. Megismételte, hogy a műsorszugárzásnak tulajdonított két „egyedi jellemzője” – elterjedtsége az otthonokban és különösen a gyermekek számára való hozzáférhetőség – az Első Kiegészítés alacsonyabb szintű védelmét indokolja. Mivel azonban a korlátozás tartalomra irányuló (*content-based*), a bíróság az ún. szigorú vizsgálat (*strict scrutiny*) követelményei alapján vizsgálta felül a szabályozást, figyelembe véve „a földi sugárzású médiumok egyedi összefüggéseit”. A bíróság szerint a kormánzatnak két kényszerítő érdeke igazolja a szabályozást: a szülői felügyelet támogatásának érdeke és a gyermekek jólétének védelméhez fűződő független érdek. Elutasította az indítványozók azon érvét, miszerint a kormánzat azzal, hogy korlátozza a kiskorúak hozzáférést az illetlen tartalmú műsorszámokhoz, a gyermekek felett felügyeletet gyakorló szülőket is akadályozza abban, hogy lehetővé tegyék az ilyen anyagok megtekintését és meghallgatását. A petíció benyújtói azzal is érveltek, hogy a Kongresszus és az FCC túlságosan tág körben határozta meg a gyermekek fogalmát, mert azt elegendő lenne a 12 éven aluliakra korlátozni. A bíróság viszont rámutatott, hogy az FCC egy 1990-es jelentése is a 17 éven aluli személyeket tekintette gyermeknek, amit három indokkal is alátámasztott: (1) ugyanezt a meghatározást használják más szövetségi törvények is, amelyek a gyermekek trágár beszédétől való védelmét célozzák, (2) az állami törvények is a 17 éves kort használják választóvonalaként a kiskorúak védelmére a kifejezetten szexuális tartalmú, de nem obszcén anyagoktól, és (3) a Legfelsőbb Bíróság határozatai is alkotmányosnak találták a 17 éven aluli gyermekek védelmét.⁷⁶ Ezért a 17 alatti életkor ésszerű definíciója a gyermekeknek.

A bíróság még azt is elfogadhatónak találta, hogy a „biztonságos menedék” éjfél-től 6 óráig terjedő időszakként határozta meg, mert az csökkenti a beszédre gyakorolt „hűtő hatást”, amit egyébként egy 24 órás tilalom

okozna. Azt viszont már indokolatlannak találta, hogy a Kongresszus különbséget tett kereskedelmi és nem-kereskedelmi műsorszolgáltatók között, és utóbbiaknak már este 10 órától lehetővé tette az illetlen tartalmak közzétételét. Az indoklás szerint sem a Kongresszus, sem az FCC nem szolgáltatott megfelelő érvelést, miért volna szükség egy ilyen megkülönböztetésre az egyes műsorszolgáltatók között, miután mind az FCC, mind a Kongresszus azzal érvelt, hogy még 22 óra után is jelentős számú gyermek található a közönség soraiban, ezért az éjfél a „biztonságos menedék” megfelelő időpontja. Ez alássa az illetlen beszéd sugárzása tilalmának alkotmányos „életképességét”, illetve a szigorúbb időpont létjogosultságát. A bíróság szerint a kevésbé korlátozó, reggel 6 és este 10 óra közötti időszak is elegendő a gyermekek jólétének előmozdítására, illetve a 10 órás időpont is megfelelő egyensúlyt teremt a felnőtt közönség érdeke és gyermekek védelmének érdeke között. A bíróság ezért alkotmányellenesnek nyilvánította az illetlen beszéd 22 óra és éjfél közötti közvetítésének tilalmát, az ügyet pedig azzal küldte vissza a Bizottságnak, hogy az illetlen tartalmú műsorszámok sugárzásának tilalmát reggel 6-tól este 10 óráig tartó időszakra korlátozza.⁷⁷

A döntéshez EDWARDS bíró fűzött különvéleményt, aki arra mutatott rá, hogy a kormányzat nem szolgáltatott bizonyítékot a gyermekeknek okozott ártalom alátámasztására, és nem határozta meg a kár természetét sem, amit meg akart akadályozni. Szerinte a televízióban bemutatott erőszak által okozott ártalomra van bizonyíték, de arra nincs, hogy az illetlenségnek való kitétség ártalmas lenne.⁷⁸

Az FCC ennek fényében módosította politikáját,⁷⁹ és ezután már nem történt több kísérlet a „biztonságos menedék” időtartamának csökkentésére, az továbbra is 22 órától 6 óráig terjed. Az új irányelvek bejelentését követően az FCC már határozottabban igyekezett betartatni az illetlen tartalmakra vonatkozó szabályozást.⁸⁰ Már 1990-ben 10 ezer dollárra büntette a „Bob and Tom Show” című műsort kétértelmű, szexuális utalásokkal tarkított szóhasználatáért.⁸¹ 1990 decemberében a Howard Stern Show-t bírságolta meg 2 ezer dollárra, miután egyik adása „kifejezett verbális utalásokat tartalmazott szexuális tevékenységekre, amelyek durvák és közönségesek, céljuk a kerítés és ingerkeltés”, ezért nyilvánvalóan sértő volt és illetlen. E műsorszámot is napközben, egy olyan időszakban tették közzé, amikor reális volt a kockázata, hogy a hallgatóság soraiban gyermekek is vannak.⁸² Szintén Stern rádiós műsora miatt büntette meg 1995-ben a hatóság az Infinity Broadcasting-ot 1,7 millió dollárra, amely az illetlenség miatt kiszabott addigi legnagyobb bírság volt.⁸³

3.4. Az FCC 2001-es illetlenség irányelve

A Bizottság 2001-ben újabb nyilatkozatot (*Policy Statement*) bocsátott ki azzal a céllal, hogy útmutatást nyújtson a műsorszolgáltatóknak az illetlenség szabályainak és alkalmazásának értelmezéséhez.⁸⁴ Az irányelv meghatározása szerint illetlennek minősül az a közlés vagy ábrázolás, amely kifejezetten vagy vizuálisan ír le vagy ábrázol kiválasztó és nemi szerveket, szexuális tevékenységet, és ezt hosszasan, folyamatosan vagy többször ismételve, illetve kerítés, szexuális ingerkeltés vagy megbotránkoztatás céljából teszi. A dokumentumban a Bizottság emlékeztetett arra, hogy az illetlenség megállapításához két alapvető követelmény szükséges:

1. A műsorszám tartalmának szexuális vagy kiválasztó szerveket vagy tevékenységeket kell leírnia vagy ábrázolnia. Ha az anyag nem tartalmaz nyíltan vagy burkoltan ilyen leírást vagy ábrázolást, akkor az nem tartozik a törvény hatálya alá;

2. Az ilyen ábrázolásnak vagy leírásnak a kortárs közösségi normák szerint nyilvánvalóan sértőnek kell lennie a műsorszórásban. Annak megítéléséhez, hogy egy műsor nyilvánvalóan sértőnek számít-e, nem egy helyi közösség vagy meghatározott földrajzi területen élők mércéjét, hanem az átlagos néző vagy hallgató felfogását kell alapul venni, és nem bármely egyéni panaszos érzékenységet.⁸⁵

Annak meghatározásához, hogy mi minősül nyilvánvalóan sértőnek, figyelembe kell venni a teljes kontextust is, amelyben a tartalom megjelent. Az FCC addigi gyakorlatában és határozataiban három alapvető tényezőt (*principal factors*) emelt ki, amit a vizsgálat során figyelembe kell venni:

1. szexuális vagy kiválasztó szervek vagy tevékenységek kifejezett vagy vizuális jellegű leírása vagy ábrázolása;

2. az anyag hosszasan vagy ismétlődően tartalmazza ezen leírásokat, ábrázolásokat;

3. az anyag „kerítőnek vagy „szexuálisan ingerkeltőnek” tűnik, illetve sokkoló hatású.⁸⁶

A Bizottság az első tényezőnél kifejtette, hogy egy jóhiszemű tudósítáiban előforduló kifejezett nyelvhasználat nem minősül nyilvánvalóan sértőnek, míg a kétértelmű, szexuális vagy kiválasztó szervekre vagy tevékenységekre való célozgatás – még ha a nyelvhasználatra nem is kifejezetten kerül sor –, ha jelentése kellően világos és félreérthetetlen, már nem zárja ki az illetlenség megállapítását. Az irányelv számos példát sorol fel, köztük azt az esetet, amikor a San Diego-i KGB-FM állomás a „The Candy Wrapper Song” című zeneszámot sugározta, amelynek dalszövege szexuális szerveket és tevékenységeket egy népszerű csoki nevével helyettesített. Bár a dalszöveg nem tartalmazott konkrét illetlen kifejezést, az FCC megítélése szerint „a cukorka nevének használata félreérthetetlenül szexuális tevékenységet szimbolizált”, ezért a dalt nyilvánvalóan sértőnek tekintette.⁸⁷ A Bizottság figyelembe veszi a közvetített tartalom érthetőségét, hallhatóságát is. Ha a vitatott anyag a közönség számára nehezen vagy egyáltalán nem érthető, nem jogsértő, ám ha legalább annak részletei felismerhető vagy érthető, már illetlen lehet.

Ami a második tényezőt illeti, a Bizottság kifejtette, hogy a szexuális vagy kiválasztó szervekre vagy tevékenységekre ismétlődően vagy folyamatosan összpontosító tartalmak közvetítése minősül potenciálisan sértőnek, míg az egyszeri, elszigetelt vagy eseti, alkalmi (*isolated or fleeting*) megnyilvánulások nem támadhatók. Így nem szankcionálandó, ha az egyébként tiltott nyelvezet használatára alkalmi módon és spontán, különösen élő adásban kerül sor.⁸⁸ A Bizottság az elszigetelt és „véletlen” nyelvhasználatra két példát is hozott: ha a beszélő valamilyen módon elismerte a hibát, vagy megpróbálta azt kijavítani. Ugyanakkor az ilyen elszigetelt utalás is lehet nyilvánvalóan sértő más tényezők fényében. Így szándékosnak minősül az elszigetelt használat, ha például egy vicc rövid, de egyértelműen szexuális utalást tartalmaz.⁸⁹ Bizonyos körülmények között a sértő szavak ismétlődő használata is megengedett lehetett, ha arra megfelelő környezetben – híradásban, a hallgatókat előzetesen figyelmeztetve – került sor. Az egyik példaként felhozott esetben egy híradásban egy ismert bűnöző telefonbeszélgetését tartalmazó rövid hangfelvételt játszották be, amin az illető a „fuck” és a „fucking” szót 10 alkalommal használta. A Bizottság szerint a szóhasználat nem volt öncélú, hanem „egy szervezett bűnözést érintő jóhiszemű tudósítás” szerkesztés része volt, ezért azt nem találta illetlennek.⁹⁰

A harmadik tényezővel – a tartalom „kerítő vagy ingerkeltő, vagy sokkoló hatású” (*pandering or titillating manner or for shock value*) – kapcsolatban a

A Bizottság 2001-ben újabb nyilatkozatot bocsátott ki azzal a céllal, hogy útmutatást nyújtson a műsorszolgáltatóknak az illetlenség szabályainak és alkalmazásának értelmezéséhez. Az irányelv meghatározása szerint illetlennek minősül az a közlés vagy ábrázolás, amely kifejezetten vagy vizuálisan ír le vagy ábrázol kiválasztó és nemi szerveket, szexuális tevékenységet, és ezt hosszasan, folyamatosan vagy többször ismételve, illetve kerítés, szexuális ingerkeltés vagy megbotránkoztatás céljából teszi.

Bizottság megjegyezte, hogy a szexuális vagy kiválasztó szervek vagy tevékenységek vizuális és egyértelmű ábrázolása sem feltétlenül illetlen, ha az „kerítés és ingerkeltés” (*pander or titillate*) egyértelmű és világos szándéka nélkül kerül bemutatásra. Így például az FCC nem találta illetlennek a „Schindler listája” című film koncentrációs táborban játszódó, teljes mez-

telenséget (*full frontal nudity*) tartalmazó jeleneteit, és a film főműsoridőben történő sugárzását. A Bizottság úgy vélte, hogy a „teljes meztelenség önmagában nem illetlen”, és a film teljes kontextusa, valamint az adást kísérő figyelmeztetések alapján a jelenet sem volt illetlen.⁹¹

Az FCC ezúttal is különbséget tett az illetlen tartalmak alkalmi és ismételt közvetítése között. A Bizottság egészen a közelmúltig továbbra is csak az ismételt anyagok, illetve a trágár nyelvezet szándékos és ismételt használata, sugárzása ellen lépett fel, míg az elszigetelt vagy eseti, alkalmanként előforduló anyagok, szavak sugárzása miatt nem állapított meg illetlenséget. Egyetlen töltelékszó (*expletive*) közzététele nem minősült illetlenségnek, az csak akkor valósult meg, ha a nyilvánvalóan sértő nyelvezet használatára ismételtelen vagy folyamatosan került sor.⁹² Összességében véve a Bizottság a Pacifica-döntés óta egészen a 2000-es évek elejéig fokozatosan, lépésről-lépésre bővítette az illetlenségre vonatkozó politikáját, „óvatos, de fokozatosan bővülő megközelítést” alkalmazott a végrehajtásnál.⁹³

2003-ban és 2004-ben azonban olyan események következtek be, amelyek jelentős változást hoztak az FCC illetlenséggel kapcsolatos visszafogott gyakorlatában. Az egyik ilyen incidensre 2003. január 19-én, a 60. Golden Globe Awards díjkiosztó ünnepségen került sor. A díjátadón Bono, a U2 éneke Golden Globe díjat nyert a legjobb eredeti dal kategóriában, aminek átvételkor a következőket mondta: „Ez valóban, valóban kib*szottul brilliáns!” (*This is really, really, fucking brilliant!*).⁹⁴ A másik, kétségkívül hír-

hedtté vált incidens 2004. február 1-jén, az amerikai focibajnokság döntőjének (Super Bowl) szünetében tartott koncerten (Halftime Show) következett be. Justin Timberlake a „Rock Your Body” című dal előadása végén „véletlenül” letépte Janet Jackson ruhájának egy darabját, és egy pillanatra – mintegy 90 millió amerikai néző szeme láttára – láthatóvá vált az énekesnő egyik melle.⁹⁵ Mindezek hatására az FCC jelentősen változtatott addigi politikáján.

Jegyzetek

- ¹ A továbbiakban az „indecent” magyar fordítására az „illetlen” kifejezést használom.
- ² *Swearingen v. United States*, 161 U.S. 446 (1896): A Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy az „obszcén, erkölcsstelen vagy buja” szavak egyetlen bűncselekményt írnak le.
- ³ „A Kongresszus nem alkot törvényt vallás alapítása vagy vallás szabad gyakorlásának eltiltása tárgyában; nem csorbítja a szólás- vagy sajtószabadságot; nem csorbítja a népek a békés gyülekezéshez való jogát, valamint azt, hogy a kormányhoz forduljon panaszok orvoslása céljából.”
- ⁴ *Hamling v. United States*, 418 U.S. 87 (1974)
- ⁵ *Carey v. Population Services International*, 431 U.S. 678 (1977)
- ⁶ Az FCC-t az 1934-ben elfogadott, részben ma is hatályban lévő kommunikációs törvény (Communications Act of 1934) állította fel. A Bizottság a törvény felhatalmazása alapján maga is alkothat a műsorszolgáltatókat kötelező és a tartalomra vonatkozó szabályokat a közérdek, a megfelelőség és a szükségesség (public interest, convenience, necessity) elve alapján.
- ⁷ *FCC v. Pacifica Foundation*, 438 U.S. 726 (1978)
- ⁸ A Legfelsőbb Bíróság a *Miller v. California*, 413 U.S. 15 (1973) ügyben 5:4 arányban úgy döntött, hogy az obszcén anyagok nem élvezik az Első Kiegészítés védelmét, és a korlátozás új mércéjét határozta meg. Az ún. Miller-teszt alapján az a tartalom tekinthető obszcénnek, amely: (1) az átlagember kortárs, helyi közösségi normák alapján meghatározott mércéje szerint a közlés egészét tekintve, kizárólag a szexuális vágy, érdeklődés kielégítésére irányul („kéjsóvár érdekekre apellál” – appeals to a prurient interest in sex); (2) a mű – az állami jogszabály által pontosan meghatározott – szexuális tevékenységet nyilvánvalóan sértő módon ír le vagy ábrázol; (3) a mű egészében véve nem rendelkezik komoly irodalmi, művészi, politikai vagy tudományos értékkel.
- ⁹ LESSIG, LAWRENCE: Hogyan szabályozzuk a szólást az interneten? *Fundamentum*, 1999/1. p. 10.
- ¹⁰ A szűkre szabottság követelménye szerint: (1) a törvényhozó által alkalmazott eszköznek alkalmasnak kell lennie a cél elérésére; (2) a korlátozással elért haszonnak nagyobbnak kell lennie, mint annak a kárnak, amit a korlátozás okoz; (3) a törvényhozó által választott eszköznek a lehető legkevésbé korlátozóan kell lennie.
- ¹¹ *A Butler v. Michigan*, 352 U.S. 380 (1957) ügyben Frankfurter bíró kifejtette, hogy „a jog nem kárhözhatója a felnőtt lakosságot arra, hogy csak azt olvashassa, ami a gyermekek számára megfelelő.”
- ¹² Radio Act of 1927, § 29, 47 U.S.C. § 81-83 (hatályon kívül helyezve 1934-ben).
- ¹³ Communications Act of 1934, § 312, 326, 501.
- ¹⁴ 18 U.S.C. § 1464: „Aki bármilyen obszcén, trágár, vagy profán nyelvezetet használ rádiókommunikációs eszközök útján, pénzbüntetéssel vagy két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, vagy mindkettővel.”
[HTTP://CODES.LP.FINDLAW.COM/USCODE/18/1/71/1464](http://codes.lp.findlaw.com/uscode/18/1/71/1464) [2013.02.14.]
- ¹⁵ A kábeltelevízió mint az otthonba „meghívott vendég” az Első Kiegészítés teljes körű védelmét élvezzi.; lásd: *Community Television of Utah, Inc. v. Wilkinson*, 611 F. Supp. 1099 (D.C. Utah 1985), *aff’d sub nom. Jones v. Wilkinson*, 800 F. 2d 989 (10th Cir. 1986), *aff’d* 480 U.S. 926 (1987)
- ¹⁶ 47 U.S.C. § 208 – Complaints to Commission; investigations; duration of investigation; appeal of order concluding investigation [HTTP://WWW.LAW.CORNELL.EDU/USCODE/TEXT/47/208](http://www.law.cornell.edu/uscode/text/47/208) [2013.02.14.]; 47 C.F.R. §§ 1.701-1.736.
- ¹⁷ FCC, Complaint Process [HTTP://TRANSITION.FCC.GOV/EB/OIIP/PROCESS.HTML](http://transition.fcc.gov/eb/oiip/process.html) [2013.02.14.]; FCC, Complaint Process Flow Chart [HTTP://TRANSITION.FCC.GOV/EB/OIIP/FLOW.PDF](http://transition.fcc.gov/eb/oiip/flow.pdf) [2013.02.14.]
- ¹⁸ 47 U.S.C. § 503(b)(1)(D) [HTTP://WWW.LAW.CORNELL.EDU/USCODE/TEXT/47/503](http://www.law.cornell.edu/uscode/text/47/503) [2013.02.14.]
- ¹⁹ Broadcast Decency Enforcement Act of 2005, Pub. L. No. 109-235, 120 Stat. 491 (2006)
- ²⁰ 47 U.S.C. § 503 (b)(2)(C)(ii); 47 C.F.R. § 1.80 [HTTP://WWW.LAW.CORNELL.EDU/CFR/TEXT/47/1.80](http://www.law.cornell.edu/cfr/text/47/1.80) [2013.02.14.]
- ²¹ 47 U.S.C. § 312(b)(2) [HTTP://WWW.LAW.CORNELL.EDU/USCODE/TEXT/47/312](http://www.law.cornell.edu/uscode/text/47/312) [2013.02.14.]
- ²² 47 U.S.C. § 312(a)(6)
- ²³ 47 U.S.C. § 307 [HTTP://WWW.LAW.CORNELL.EDU/USCODE/TEXT/47/307](http://www.law.cornell.edu/uscode/text/47/307) [2013.02.14.]
- ²⁴ 47 U.S.C. § 326 [HTTP://WWW.LAW.CORNELL.EDU/USCODE/TEXT/47/326](http://www.law.cornell.edu/uscode/text/47/326) [2013.02.14.]
- ²⁵ 47 C.F.R. § 73.3999 Enforcement of 18 U.S.C. 1464 (restrictions on the transmission of obscene and indecent material) [HTTP://LAW.JUSTIA.COM/CFR/TITLE47/47-4.0-1.1.2.8-1.135.HTML](http://law.justia.com/cfr/title47/47-4.0-1.1.2.8-1.135.html) [2013.02.14.]
- ²⁶ *Joseph Burstyn, Inc. v. Wilson*, 343 U.S. 495 (1952)
- ²⁷ A Legfelsőbb Bíróság a *Roth v. United States*, 354 U.S. 476 (1957) ügyben dolgozta ki először – még a Miller-tesztet megelőzően – az obszcenitás tesztjét. A Roth-teszt értelmében az a közlés volt kizárható, amely egy átlagpolgár szemével nézve: (1) az anyag egésze vagy annak meghatározó része kizárólag a szexuális vágy, érdeklődés kielégítésére irányul („kéjsóvár érdekekre apellál” – appeals to the prurient interest); (2) a szexualitás leírásával vagy bemutatásával nyilvánvalóan sérti a kortárs (jelenkori) közösségi normákat; (3) nem rendelkezik ezeket ellensúlyozó társadalmi értékkel, nélkülöz mindenféle pozitív szociális értéket (utterly without redeeming social importance).
- ²⁸ *In re Palmetto Broadcasting Co.*, 33 F.C.C. 265 (1961)
- ²⁹ *In re Application of Pacifica Foundation*, 36 F.C.C. 147 (1964)
- ³⁰ *In re WUHY-FM, Eastern Education Radio*, 24 F.C.C.2d 408 (1970)
- ³¹ *In re Sonderling Broadcasting Corp.*, 27 R.R.2d 285 (1973), reconsideration denied, 41 F.C.C.2d 777 (1973)
- ³² *Illinois Citizens Committee for Broadcasting et. al., v. FCC*, 515 F.2d 397 (D.C.Cir. 1975)
- ³³ *FCC v. Pacifica Foundation*, 438 U.S. 726 (1978)
- ³⁴ A monológ elérhető a YouTube-on. [HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=3_NrP7CJ_tM](http://www.youtube.com/watch?v=3_NrP7CJ_tM) [2013.02.14.]
- ³⁵ „Seven Words You Can Never Say on Television”: Shit, Piss, Fuck, Cunt, Cocksucker, Motherfucker, Tits.
- ³⁶ Az illető John H. Douglas a „Morality in Media” nevű szervezet egyik vezetője volt, amely egy illetlenség-ellenes szervezet volt az Egyesült Államokban.; lásd: BOTEIN, MICHAEL – ADAMSKI, DARIUSZ: The FCC’s New Indecency Enforcement Policy and Its European Counterparts: A Cautionary Tale. *Media Law & Policy*, Vol. 15., 2005. p. 11. [HTTPS://WWW.NYUL.EDU/USER_FILES/1/1/3/4/30/84/88/15MLP7FA_LL05.PDF](https://www.nyul.edu/user_files/1/1/3/4/30/84/88/15MLP7FA_LL05.PDF) [2013.02.14.]
- ³⁷ Az FCC az illetlenség definícióját a Pacifica határozat után egy héttel később kiadott és a Kongresszusnak benyújtott jelentésében is megerősítette.; Report on the Broadcast of Violent, Indecent, and Obscene Material, 51 F.C.C.2d 418 (1975)
- ³⁸ *In re Pacifica Foundation Station WBAI (FM)*, 56 F.C.C.2d 94 (1975)
- ³⁹ Petition for Clarification or Reconsideration of a Citizen’s Complaint Against Pacifica Foundation. Station WBAI (FM), New York, N.Y., 59 F.C.C.2d 892 (1976)
- ⁴⁰ *Pacifica Foundation v. FCC*, 556 F.2d 9 (D.C. Cir. 1977)
- ⁴¹ 556 F.2d 9, 34-37 (D.C. Cir. 1977)
- ⁴² *FCC v. Pacifica Foundation*, 438 U.S. 726 (1978)
- ⁴³ 438 U.S. 726, 748-749
- ⁴⁴ 438 U.S. 726, 749-750
- ⁴⁵ A Pacifica érvelése szerint még ha a Carlin-monológot nem is lehet az Első Kiegészítés által védett beszédnek tekinteni, az FCC trágársággal kapcsolatos politikája akkor is alkotmányellenesen „széles” (overbreadth), ami a műsorszolgáltatókat öncenzúrára (chilling effect) készítheti.
- ⁴⁶ A Legfelsőbb Bíróság a *Chaplinsky v. New Hampshire*, 315 U.S. 568 (1942) ügyben különbséget tett az „értékes” (high value) és a „kevésbé értékes” (low value) közlések között.
- ⁴⁷ 438 U.S. 726, 757-758
- ⁴⁸ *Cohen v. California*, 403 U.S. 15 (1971)
- ⁴⁹ 438 U.S. 726, 755-756
- ⁵⁰ 438 U.S. 726, 764-65 (Brennan bíró különvéleménye)
- ⁵¹ *Butler v. Michigan*, 352 U.S. 380 (1957)
- ⁵² JÓRI ANDRÁS: Az illetlenség fogalma az amerikai jogban és a CDA. 1996. [HTTP://MEK.OSZK.HU/01400/01400/01400.HTM](http://mek.oszk.hu/01400/01400/01400.htm) [2013.02.14.]; MARCUS, ANN-ELLEN: Broadcasting Seven Dirty Words: *FCC v. Pacifica Foundation*. *Boston College Law Review*, Vol. 20., 1979. p. 975-1002.
[HTTP://LAWDIGITALCOMMONS.BC.EDU/CGI/VIEWCONTENT.CGI?ARTICLE=1629&CONTEXT=BCLR](http://lawdigitalcommons.bc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1629&context=bclr) [2013.02.14.]; CAMPBELL, ANGELA J.: *Pacifica Reconsidered: Implications for the Current Controversy over Broadcast Indecency*. *Federal Communications Law Journal*, Vol. 63., 2010. p. 195-242. [HTTP://WWW.LAW.INDIANA.EDU/FCLJ/PUBS/V63/NO1/2010-DEC.-VOL.63-08_CAMPBELL.PDF](http://www.law.indiana.edu/fclj/pubs/v63/no1/2010-Dec.-Vol.63-08_CAMPBELL.PDF) [2013.02.14.]
- ⁵³ MARCUS, ANN-ELLEN: i. m. p. 1001.
- ⁵⁴ BLOOM, THEODORE SAMUEL: *FCC v. Pacifica Foundation: An Indecent (Speech) Decision?* (George Carlin’s “Filthy Words”). *Ohio State Law Journal*, Vol. 40., 1979. p. 155., idézi: CAMPBELL, ANGELA J.: i. m. p. 245.
- ⁵⁵ MARCUS, ANN-ELLEN: i. m. p. 1000., idézi: CAMPBELL, ANGELA J.: i. m. p. 246.

- ⁵⁶ KROKOVAY ZSOLT: Tilos – miről beszél a médiahatóság? Hírszerző, 2011. január 3. [HTTP://HIRSZERZO.HU/VELEMENY/2011/1/3/20110103 _ TILOS _ NMHH _ ICET](http://HIRSZERZO.HU/VELEMENY/2011/1/3/20110103_-_TILOS_-_NMHH_ICET) [2013.02.14.]
- ⁵⁷ MARCUS, ANN-ELLEN: i. m. p. 992.
- ⁵⁸ SMITH, JENNIFER: Education Works! How Broadcast Fleeting Expletives Stimulate Comprehensive Sex Education for Our Youth. *Houston Law Review*, Vol. 49., 2012. p. 174–175. [HTTP://WWW.HOUSTONLAWREVIEW.ORG/WP-CONTENT/UPLOADS/2012/05/6-SMITH.PDF](http://WWW.HOUSTONLAWREVIEW.ORG/WP-CONTENT/UPLOADS/2012/05/6-SMITH.PDF) [2013.02.14.]
- ⁵⁹ MARCUS, ANN-ELLEN: i. m. p. 997.
- ⁶⁰ ROODER, BRIAN J.: Broadcast Indecency Regulation in the Era of the „War drome Malfunction”: Has the FCC Grown Too Big For Its Britches? *Fordham Law Review*, Vol. 74., 2005. p. 883. [HTTP://IR.LAWNET.FORDHAM.EDU/CGI/VIEWCONTENT.CGI?ARTICLE=4117&CONTEXT=FLR](http://IR.LAWNET.FORDHAM.EDU/CGI/VIEWCONTENT.CGI?ARTICLE=4117&CONTEXT=FLR) [2013.02.14.]
- ⁶¹ In re Application of WGBH Educ. Found., 69 F.C.C.2d 1250 (1978); lásd még: In re Application of Pacifica Found., 95 F.C.C.2d 750 (1983); CORN-REVERE, ROBERT: FCC v. Fox Television Stations, Inc.: Awaiting the Next Act. *Cato Supreme Court Review*, 2009. p. 305-306. [HTTP://WWW.CATO.ORG/SITES/CATO.ORG/FILES/SERIALS/FILES/SUPREME-COURT-REVIEW/2009/9/FCCFOX-CORNREVERE_0.PDF](http://WWW.CATO.ORG/SITES/CATO.ORG/FILES/SERIALS/FILES/SUPREME-COURT-REVIEW/2009/9/FCCFOX-CORNREVERE_0.PDF) [2013.02.14.]
- ⁶² In re Pacifica Foundation, Inc., 2 FCC Rcd 2698 (1987)
- ⁶³ In re Regents of the University of California, 2 FCC Rcd 2703 (1987)
- ⁶⁴ In re Infinity Broadcasting Corp. of Pennsylvania, 2 FCC Rcd 2705, 3 FCC Rcd 930 (1987)
- ⁶⁵ New Indecency Enforcement Standards to be Applied to all Broadcast and Amateur Radio Licensees, Public Notice, 2 FCC Rcd 2726 (1987)
- ⁶⁶ CORN-REVERE, ROBERT: i. m. p. 307.
- ⁶⁷ Infinity Broadcasting Corp. of Pennsylvania (Indecency Policy Reconsideration), 3 FCC Rcd 930, 64 R.R.2d 211 (1987)
- ⁶⁸ Action for Children's Television v. FCC, 852 F.2d 1332, 1340 (D.C. Cir. 1988), idézi: CORN-REVERE, ROBERT: i. m. p. 307.
- ⁶⁹ Action for Children's Television v. FCC, 852 F.2d 1332 (D.C. Cir. 1988) („ACT I”) A törvényjavaslatot előterjesztő szenátor szerint a 18 U.S.C. § 1464 nem határoz meg az illetenség számára megfelelő időt, az véglegesen tiltja az illetlen anyagokat. „A szemét az szemét, mindegy milyen napszakban fordul elő.” 134 Cong. Rec. 9913 (July 28, 1988)
- ⁷⁰ Enforcement of Prohibitions Against Broadcast Obscenity and Indecency in 18 U.S.C. 1464, 4 FCC Rcd 457 (1988)
- ⁷¹ BERNSTEIN, JULIE M.: FCC Regulation of Broadcast Indecency. 1991. [HTTP://FUNCRUNCH.ORG/ENYADATTA/FCC/](http://FUNCRUNCH.ORG/ENYADATTA/FCC/) [2013.02.14.]
- ⁷³ Action for Children's Television v. FCC, 932 F.2d 1504 (D.C. Cir. 1991) („ACT II”) Public Telecommunications Act of 1992, Pub. L. No. 102-356, §16(a), 106 Stat. 949, 954 (1992)
- ⁷⁴
- ⁷⁵ Enforcement of Prohibitions Against Broadcast Indecency in 18 U.S.C. § 1464, Report and Order, 8 FCC Rcd 704 (1993)
- ⁷⁶ Ginsberg v. New York, 390 U.S. 629 (1968)
- ⁷⁷ Action for Children's Television v. FCC, 58 F.3d 654 (D.C. Cir. 1995) („ACT III”) 58 F.3d 654, 670-671 (D.C. Cir. 1995) (Edwards bíró különvéleménye)
- ⁷⁸ Enforcement of Prohibitions Against Broadcast Indecency in 18 U.S.C. § 1464, Memorandum Opinion and Order, 10 FCC Rcd 10558 (1995)
- ⁷⁹ Az FCC pénzbírság kiszabásával végződő illetenségi ügyei 1970–2004 között: [HTTP://WWW.WASHINGTONPOST.COM/WP-SRV/BUSINESS/GRAPHICS/WEB-FCC970.HTML](http://WWW.WASHINGTONPOST.COM/WP-SRV/BUSINESS/GRAPHICS/WEB-FCC970.HTML) [2013.02.14.]
- ⁸⁰
- ⁸¹ Great American Television and Radio Company, Inc. (WFBQ(FM)/WNDE(AM)), 6 FCC Rcd 3692 (MMB 1990)
- ⁸² Sagittarius Broadcasting Corporation, 5 FCC Rcd 7291, 7292 (MMB 1990)
- ⁸³ Sagittarius Broadcasting Corporation, 10 FCC Rcd 12245 (1995)
- ⁸⁴ Az irányelv nem vonatkozik az obszcén vagy profán nyelvezetre. Industry Guidance on the Commission's Case Law Interpreting 18 U.S.C. § 1464 and Enforcement Policies Regarding Broadcast Indecency. Policy Statement, 16 FCC Rcd 7999 (2001) [HTTP://TRANSITION.FCC.GOV/EB/ORDERS/2001/FCC01090.HTML](http://TRANSITION.FCC.GOV/EB/ORDERS/2001/FCC01090.HTML) [2013.02.14.]
- ⁸⁵ WPBN/WTOM License Subsidiary, Inc. (WPBN-TV and WTOM-TV), 15 FCC Rcd 1838, 1841 (2000)
- ⁸⁶ 16 FCC Rcd 7999, 8003 (2001)
- ⁸⁷ KGB, Inc. (KGB-FM), 7 FCC Rcd 3207 (1992), 13 FCC Rcd 16396 (1998)
- ⁸⁸ L. M. Communications of South Carolina, Inc. (WYBB(FM)), 7 FCC Rcd 1595 (MMB 1992); Lincoln Dellar, Renewal of License for Stations KPRL(AM) and KDDB(FM), 8 FCC Rcd 2582, 2585 (MMB 1993)
- ⁸⁹ Tempe Radio, Inc. (KUPD-FM), 12 FCC Rcd 21828 (MMB 1997)
- ⁹⁰ Peter Branton, 6 FCC Rcd 610 (1991)
- ⁹¹ WPBN/WTOM License Subsidiary, Inc. (WPBN-TV and WTOM-TV), 15 FCC Rcd 1838 (2000)
- ⁹² SMITH, CRAIG R.: Obscenity and Indecency. Craig Smith Home Page. [HTTP://WWW.CSULB.EDU/~CRSMITH/41OBSN.HTML](http://WWW.CSULB.EDU/~CRSMITH/41OBSN.HTML) [2013.02.14.]
- ⁹³ SMITH, JENNIFER: i. m. 176. p.
- ⁹⁴ U2 Wins Best Original Song – Golden Globes 2003 [HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?v=AEIWI15F6AA](http://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?v=AEIWI15F6AA) [2013.02.14.]
- ⁹⁵ [HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?v=gOLbERWVR30](http://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?v=gOLbERWVR30) [2013.02.14.]